

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการพัฒนาสินค้าหัตถกรรมเครื่องจักสานอย่างยั่งยืนในอำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา 1. เพื่อทราบประวัติและความเป็นมาของงานหัตถกรรมผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานของอำเภอนนทบุรี 2. เพื่อศึกษากระบวนการผลิต แรงงาน การผลิต และวัตถุดิบ มีผลต่อการพัฒนาสินค้าหัตถกรรมเครื่องจักสานนนทบุรี 3. เพื่อศึกษาว่าผู้จำหน่ายสินค้า มีผลต่อการพัฒนาสินค้าหัตถกรรมเครื่องจักสานนนทบุรี และ 4. เพื่อศึกษารูปแบบสินค้า บรรจุภัณฑ์สินค้า มีผลต่อยอดขาย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับผลิตหัตถกรรมผลิตภัณฑ์เครื่องจักสาน หลังจากได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาวิจัยจึงได้การวิเคราะห์นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับผลิตหัตถกรรมผลิตภัณฑ์เครื่องจักสาน อำเภอนนทบุรีด้วยวิธีการถ่ายทอดจากประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ และจากผู้ประกอบการในอาชีพ ในการแสดงความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้สัมผัสกับการผลิตหัตถกรรมผลิตภัณฑ์เครื่องจักสาน โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ในด้านการศึกษาประวัติและความเป็นมาของงานหัตถกรรมผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานของอำเภอนนทบุรี กระบวนการผลิต แรงงานการผลิต และวัตถุดิบ มีผลต่อการพัฒนาสินค้าหัตถกรรมเครื่องจักสานนนทบุรี ผู้จำหน่ายสินค้า มีผลต่อการพัฒนาสินค้าหัตถกรรมเครื่องจักสานนนทบุรี และรูปแบบสินค้า บรรจุภัณฑ์สินค้า มีผลต่อยอดขาย

สรุปผลการศึกษา

งานจักสานเป็นสิ่งที่มีความเสี่ยงของชาวล้านนทบุรี อำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีมานานกว่าร้อยปี เครื่องจักสานนนทบุรีเกิดขึ้นมาพร้อมกับการตั้งชุมชนในสมัยรัชกาลที่ 3 โดยท้าวทุม (พระอินทอาษา) ผู้นำชาวลาวที่อพยพเข้ามาสวามิภักดิ์ กับไทย และได้รับพระราชทานให้ตั้งเมืองนนทบุรีขึ้น ชาวลาวที่อพยพเข้ามานั้นมีฝีมือทางด้านการจักสานอยู่แล้ว จึงนำไม้ไผ่ที่มีอย่างอุดมสมบูรณ์ในเมืองนนทบุรี มาสร้างสรรค์เป็นงานจักสานนานาชนิด และได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น

กระบวนการผลิต การทำจักสานไม้ไผ่จะใช้เครื่องมือในการผลิตแบบชาวบ้านสมัยดั้งเดิม ซึ่งประกอบด้วย มีด ปากคืบ ตัวหนีบ เครื่องจักตอก ไม่มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการผลิต วิธีทำเครื่องจักสานจะเริ่มจากการใช้มีดจักไม้ไผ่ให้บาง แล้วนำไปชักเลียด เพื่อให้เป็น

เส้นตอกกลม ได้ขนาดตามที่ต้องการ ส่วนที่เป็นเส้นตอกจะใช้มีดจัก นำมาขูดให้เรียบแล้วนำไปขึ้นรูปตามรูปแบบงานจักสานแต่ละชนิด วิธีทำเครื่องจักสานจะเริ่มจากการใช้มีดจักไม้ไผ่ให้บาง แล้วนำไปชักเลียด เพื่อให้เป็นเส้นตอกกลม ได้ขนาดตามที่ต้องการ ส่วนที่เป็นเส้นตอกจะใช้มีดจัก นำมาขูดให้เรียบแล้วนำไปขึ้นรูปตามรูปแบบงานจักสานแต่ละชนิด

แรงงานการผลิตหัตถกรรมเครื่องจักสาน แรงงานผลิตในปัจจุบันจะเป็นผู้หญิงที่มีอาชีพเป็นแม่บ้าน เสร็จจากการทำงานบ้านก็จะมาทำงานหัตถกรรม กลุ่มนี้จะเป็นกำลังหลักในการผลิตแรงงานผู้สูงอายุที่อยู่กับบ้าน แรงงานกลุ่มนี้จะมีเวลาในการทำมากแต่งานจะออกมาช้า เนื่องจากมีอายุและสายตาไม่ค่อยดี แรงงานเด็กนักเรียน กลุ่มนี้จะโดนถ่ายทอดความรู้หรือมีความชำนาญ เพราะเห็นคนในครอบครัวทำ ก็เลยลองฝึก แต่แรงงานกลุ่มนี้จะทำงานง่าย ๆ จะทำในวันหยุดเรียน วันเสาร์หรือวันอาทิตย์ หรือหลังจากเลิกเรียน แรงงานกลุ่มนี้จะทำงานดีและเร็ว แต่จะทำได้ในขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยาก วัตถุดิบใช้ในการผลิตหัตถกรรมเครื่องจักสาน ไม้ไผ่จะเป็นไม้ไผ่ขนาดเล็กพบในป่าขึ้นทั่วไป โดยเฉพาะเขาในแถบจังหวัดจันทบุรี ตราด และตะเข็บชายแดนเขมร การใช้งานนิยมนำมาจักตอกสานงานต่าง ๆ เช่น งานชะลอม งานตะกร้า งานฝาชี จักสานหุ้มเชรามิก จักสานหุ้มงานต่าง ๆ การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ จักสานไม้ไผ่พนัสนิคม ได้มีการพัฒนารูปแบบให้สอดคล้องความนิยม และเพิ่มประโยชน์การใช้งานมากขึ้น แต่ยังคงเอกลักษณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ จักสานพนัสนิคมจะมีความละเอียด และมีความประณีตในตัว เดิมการทำจักสานพนัสนิคม

วัตถุดิบใช้ในการผลิตหัตถกรรมเครื่องจักสาน วัตถุดิบที่ใช้นั้นเป็นไม้ไผ่ ของอำเภอพนัสนิคมทั้งหมด เนื่องจากพนัสนิคมเป็นป่าลึกและภูเขา ซึ่งจะมีไม้ไผ่ขึ้นอยู่ทั่วไป และอาชีพดั้งเดิมอีกอย่างหนึ่งของชาวพนัสนิคมที่มีมานานตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษคือ อาชีพตัดไม้ไผ่ขายโดยจะตัดไม้มาป้อนตลาดให้ชาวบ้านมาเลือกซื้อกันเรื่อยมา จนกระทั่งในระยะหลังนี้ ไม้ไผ่เริ่มลดน้อยลง จึงจำเป็นต้องหาแหล่งวัตถุดิบ (ไม้ไผ่) เพิ่มเติม ซึ่งอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงอำเภอพนัสนิคม เช่น จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยเฉพาะไม้ไผ่ขนาดเล็ก เป็นไม้ไผ่ที่นิยมนำมาจักสานมากที่สุด เนื่องจากมีมีลำปล้องยาว เนื้อไม้แน่นเหมาะแก่การทำจักสาน เนื่องจากชาวบ้านในอำเภอพนัสนิคม

การพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่พนัสนิคม ร้านค้าจำหน่ายมีส่วนสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นผู้ออกแบบสินค้าให้เข้ากับสมัยนิยม และประโยชน์ใช้สอย ทั้งรูปร่างสินค้าและขนาด เพราะผู้ซื้อสินค้าส่วนมาก จะมาติดต่อซื้อสินค้าที่ร้านค้าจำหน่ายเนื่องจากมีสินค้าให้เลือกมากมาย และสั่งสินค้าได้ตามรูปแบบที่ต้องการและมีจำนวนมาก จึงต้องพัฒนารูปแบบตลอดเวลา

การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ จักสานไม้ไผ่พนัสนิคม เป็นสินค้าที่ผลิตเสร็จแล้วนำออกขายเลย ปัจจุบันการขายสินค้า ผู้ผลิตสินค้าผลิตแล้วก็นำไปจำหน่ายที่ร้านค้า โดยไม่มีบรรจุภัณฑ์หรือหีบ

ห่อใด ๆ เนื่องจากผู้ผลิตต้องการขายสินค้า ในราคาที่แพง ถ้าทำบรรจุภัณฑ์หรือหีบห่อขึ้นมาก็จะ
ทำต้นทุนสูงขึ้น ราคาขายจะแพงขึ้น และค่อนข้างยุ่งยากในการสั่งซื้อบรรจุภัณฑ์ จึงไม่สนใจในจุด
นี้และคิดว่าไม่จำเป็น แต่ส่วนที่เป็นร้านค้าจำหน่ายค่อนข้างมีความจำเป็นในเรื่องบรรจุภัณฑ์
โดยเฉพาะสินค้าที่มีราคาสูง และเป็นของที่ระลึก ถ้ามีบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม จะทำให้สินค้าขายดี

ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน

ปัญหาอุปสรรค

มีปัญหาด้านการผลิตสินค้าไม่ได้ตามลูกค้าต้องการ เพราะช่วงฤดูฝนไม่สามารถตัดไม้ไผ่
ลงมาจากสวนได้มาก และงานที่ลูกค้าต้องการก็จะเป็นช่วงฤดูนี้ ลูกค้าจะสั่งซื้อผลิตภัณฑ์ไว้ขายช่วง
เทศกาลใกล้ปีใหม่ ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการผลิตและระยะเวลาการผลิตมีไม่มากพอ เช่น
ลูกค้าต้องการของจำนวนมาก แต่ระยะเวลาในการผลิตลูกค้าจะให้เราน้อยทางศูนย์ฯ เราก็รับงาน
ไม่ได้ ถ้ารับงานไปแล้วก็ไม่ได้เสร็จตามระยะเวลาที่ลูกค้ากำหนด ทางลูกค้าก็จะเสียหาย ทางศูนย์ฯ
ของเราก็จะเสียหาย จะถูกกล่าวหาว่าไม่รับผิดชอบงาน งานจากสวนไม้ไผ่ของเราเป็นงาน
ละเอียดอ่อนมากจะใช้แรงงานคนทำ เครื่องจักรช่วยได้ไม่มากนัก จึงเกิดปัญหาด้านการผลิตสินค้า
ไม่ทันเวลา สมาชิกศูนย์ของเรามีมากก็จริงแต่ยังมีบางคนขาดทักษะในการผลิตที่แตกต่างกัน เช่น
สมาชิกบางคนผลิตตะกร้าเป็นบางคนทำไม่เป็น และงานที่ลูกค้าต้องการบางครั้งต้องการสินค้าชนิด
อื่น เช่น แจกันสานลายไทย และก็มีตลาดหลายแบบ ทำให้สมาชิกบางท่านทำไม่เป็น จึงต้องมี
การฝึกหัดแต่ต้องใช้เวลาการฝึกหัดระยะหนึ่ง บางครั้งไม่ทันเวลาลูกค้าเร่งมาก เราจึงแบ่งสมาชิกให้
ทำงานแบบที่ตัวเองทำเป็นและถนัดทำ

แนวทางการแก้ไขปัญหา

แนวทางการแก้ไขปัญหาระบบการผลิต ก็เริ่มด้วยบุคลากรควรที่จะมีการฝึกอบรมทักษะ
การทำงานให้มากยิ่งขึ้น ทำงานได้หลายอย่างไม่ว่าจะเป็นงานละเอียดหรืองานหยาบจะต้องชำนาญ
ให้หมด เพราะสมาชิกส่วนมากจะทำงานที่ตนเองถนัดไม่ค่อยพัฒนาฝีมือ พัฒนาคัดแปลงรูปแบบ
การผลิตให้มากขึ้น และแนวทางการแก้ไขปัญหการเงินทุน เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เพิ่มระบบการ
ผลิตเป็นอย่างมาก หากมีงานมีเงินทุนหมุนเวียนคนก็จะมาเป็นสมาชิกเพิ่มมากขึ้น ระบบการผลิต
เครื่องจักสานไม้ไผ่ก็เพิ่มขึ้น งานก็เดินลูกค้าก็เพิ่มมากขึ้น ที่ลูกค้าไม่ค่อยเพิ่มมากขึ้นก็เพราะการ
ผลิตของศูนย์ฯ ไม่ทันตามความต้องการของลูกค้านั่นเอง ดังนั้นศูนย์ฯ จึงเห็นว่าอยากให้หน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องเข้ามาส่งเสริมในจุดนี้เป็นหลัก

แนวทางการแก้ไขปัญหากระบวนการผลิต คือ การสร้างเครือข่าย ถ่ายทอดความรู้จากกลุ่มหนึ่งไปสู่อีกกลุ่มให้มีฝีมือความชำนาญ เป็นการสร้างระบบเครือข่ายให้เกิดความเข้มแข็ง เป็นการสร้างงานให้กับคนในพื้นที่ไม่ให้เสียลูกค้าที่มาสั่งงาน

แนวทางการแก้ไขปัญหากระบวนการผลิต คือ ซื้อเครื่องอบไม้ไผ่ด้วยหน้าฝนจะเป็นอุปสรรคมาก ไม้ไผ่ที่ขนส่งจากจังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด ค่อนข้างลำบากและไม้ไผ่ช่วงนี้จะมีน้อย เพราะหน้าฝนจะไม่ค่อยมีใครไปตัดไม้ไผ่บนภูเขา ลำบากและอันตรายมาก ดังนั้น ราคาไม้ไผ่ช่วงนี้จะแพง มีน้อยและมีมอดกัดไม้ไผ่มาก ทางศูนย์ฯ จึงเห็นความสำคัญในการควบคุมวัตถุดิบอย่างไม้ไผ่เอาไว้ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดซื้อเครื่องอบไม้ไผ่

ข้อเสนอแนะในการบริหารงานของศูนย์ฯ

ให้รัฐช่วยประสานงานกับกลุ่มต่าง ๆ ให้ช่วยเหลือกลุ่มที่มีงานจักสานเข้ามาจำนวนมากจนผลิตไม่ทันจะได้ร่วมมือกัน เช่น บางกลุ่มมีงานบางกลุ่มไม่มีงานจะได้แบ่งปันงานกันทำ อยากให้รัฐบาลสนับสนุนกลุ่มที่มีอยู่แล้วให้ทำงาน ให้มีคุณภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป ไม่ใช่แต่ตั้งกลุ่มให้เขาแล้วขาดการส่งเสริม การที่รัฐตั้งกลุ่มให้เขาแล้ว ต้องดูด้วยว่ากลุ่มนั้นทำงานกันจริงไหม ไม่ใช่ว่าต้องการจัดตั้งกลุ่ม เพื่อรอรับเงินอุดหนุนจากรัฐอย่างเดียว

ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบกลุ่มอาชีพต่างๆ ตรวจสอบคุณสมบัติของกลุ่มอาชีพนั้น ๆ ว่าเขาทำกันจริงไหมและจึงประกาศแต่งตั้ง ไม่ใช่ว่าเขาทำรายงานมาว่ารวมตัวกันผลิตงานขึ้นมาแล้วอยากให้รัฐแต่งตั้งกลุ่มให้ แต่รัฐไม่ได้ตรวจสอบอย่างแท้จริงก็ตั้งกลุ่มให้เขา ในการจัดตั้งกลุ่มของให้มีระเบียบให้มากขึ้น

การอภิปรายผล

งานจักสานเป็นสิ่งที่มีความเสี่ยงของชาวดำบลพนัสนิคม อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีมานานกว่าร้อยปี เครื่องจักสานพนัสนิคมเกิดขึ้นมาพร้อมกับการตั้งชุมชนในสมัยรัชกาลที่ 3 สร้างสรรค์เป็นงานจักสานนานาชาติ และได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น กระบวนการผลิตการทำจักสานไม้ไผ่จะใช้เครื่องมือในการผลิตแบบชาวบ้านสมัยดั้งเดิม แรงงานผลิตในปัจจุบันจะเป็นผู้หญิงที่มีอาชีพเป็นแม่บ้านเสร็จจากการทำงานบ้านก็จะมาทำงานหัตถกรรม กลุ่มนี้จะเป็นกำลังหลักในการผลิต แรงงานผู้สูงอายุที่อยู่กับบ้าน การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ จักสานไม้ไผ่พนัสนิคม ได้มีการพัฒนารูปแบบให้สอดคล้องความนิยม และเพิ่มประโยชน์การใช้งานมากขึ้น แต่ยังคงเอกลักษณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ จักสานพนัสนิคมจะมีความละเอียด และมีความประณีตในตัว เดิมการทำจักสาน

พนัสนิคม โดยเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนการพัฒนาชุมชน เป็นกรรมวิธี แห่งการกระทำทางสังคม ซึ่งราษฎรในชุมชนนั้น ๆ ร่วมกันจัดวางแผนและลงมือปฏิบัติการตามแผนเอง แผนดังกล่าวจะกำหนดว่ากลุ่มของตนและแต่ละบุคคลมีความต้องการอย่างไร โดยเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนการพัฒนาชุมชน เป็นกรรมวิธีแห่งการกระทำทางสังคม ซึ่งราษฎรในชุมชนนั้น ๆ ร่วมกันจัดวางแผนและลงมือปฏิบัติการตามแผนเอง แผนดังกล่าวจะกำหนดว่ากลุ่มของตนและแต่ละบุคคลมีความต้องการอย่างไร และการพัฒนาชุมชนเป็นขบวนการ ที่มุ่งส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นโดยการร่วมมืออย่างจริงจังของประชาชนและควรจะเป็นความคิดริเริ่มของประชาชนเองด้วยกัน แต่ถ้าประชาชนไม่รู้จักริเริ่มก็ให้ใช้เทคนิคกระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่ม โดยมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิทักษ์ น้อยวงศ์ลัง ได้ศึกษาเรื่องลายสานไม้ไผ่ ในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ลายจักสานที่นำมาประกอบเป็นเครื่องจักสาน ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษตามคตินิยมของคนในท้องถิ่น โดยอาศัยความสะดวก และความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมภูมิศาสตร์และสังคม เครื่องจักสานไม้ไผ่ ได้ประโยชน์ต่อการใช้สอยในชีวิตประจำวันด้านต่าง ๆ คือ ใช้เป็นภาชนะประกอบอาหาร เครื่องมือจับสัตว์ เครื่องใช้ในบ้าน เครื่องใช้สำหรับเลี้ยงสัตว์ เครื่องมือเพาะปลูก ส่วนประกอบสิ่งก่อสร้าง เครื่องมือประกอบความเชื่อการสร้างเครื่องไม้ไผ่ต่าง ๆ มีรูปสอดคล้องและกลมกลืนกับวิถีชีวิตการใช้สอยในแต่ละประเภทได้อย่างเหมาะสม

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ค้นพบว่า ในระบบการผลิต จะต้องทำการสร้างเครือข่าย พร้อมทั้งให้มีการถ่ายทอดความรู้จากกลุ่มหนึ่งไปสู่อีกกลุ่มให้มีฝีมือความชำนาญ เป็นการสร้างระบบเครือข่ายให้เกิดความเข้มแข็ง เป็นการสร้างงานให้กับคนในพื้นที่ไม่ให้เสียลูกค้าที่มาสั่งสินค้ามา โดยในขณะที่ปัญหาอุปสรรค ส่วนมากจะมีปัญหาอุปสรรคในหน้าฝน ไม้ไผ่ไม่สามารถตัดลงจากเขาได้ลำบากและมีราคาแพง อีกประการคือ การผลิตหน้าฝนจะลำบากเพราะไม่มีแดดตาก ทำให้ต้องย่างไฟให้มีน้ำหยด เอาไปผลิตเครื่องจักสานไม้ไผ่แล้วจึงนำน้ำมาน้ำวนวนเคลือบป้องกันมอดกัดกิน และที่สำคัญก็คือ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลช่วยประสานงานกับกลุ่มต่าง ๆ ให้ช่วยเหลือกลุ่มที่มีงานจักสานเข้ามามากจนผลิตไม่ทันจะได้ร่วมมือกัน เช่น บางกลุ่มมีงานบางกลุ่มไม่มีงานจะได้แบ่งปันงานกันทำ อยากให้รัฐบาลสนับสนุนกลุ่มที่มีอยู่แล้วให้ทำงาน ให้มีคุณภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป ไม่ใช่แต่ตั้งกลุ่มให้เขาแล้วขาดการส่งเสริม การที่รัฐตั้งกลุ่มให้เขาแล้ว ต้องดูด้วยว่ากลุ่มนั้นทำงานกันจริงไหม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กลุ่มผู้ผลิตสินค้าในครัวเรือนและกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ควรจะฝึกผลิตสินค้าได้หลายรูปแบบ เพราะบางครั้งสินค้าที่ชำนาญหรือถนัดผลิต บางช่วงขายไม่ได้ แต่สินค้าตัวอื่นขายดี แต่ผลิตไม่เป็น ทำให้ผลิตสินค้ามาแล้วขายไม่ได้ หหมดกำลังใจในการผลิต การผลิตสินค้าต้องดูตลาดเป็นหลัก ต้องฝึกหัดผลิตสินค้าที่ขายดีเป็นที่นิยม ทำให้สินค้าขายได้ มีรายได้เพิ่ม มีกำลังใจในการผลิต

2. ร้านค้าจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม ควรที่จะเปิดช่องทางการจำหน่ายให้หลายรูปแบบมากขึ้น เพื่อให้ขายสินค้าได้เพิ่มขึ้น เช่น ขายทางอินเทอร์เน็ต ทำแผ่นพับของร้านค้าไปแจกตามงานแสดงสินค้าต่าง ๆ ทำแคตตาล็อกสินค้าที่ขายดีเพื่อส่งและสะดวกในการสั่งซื้อ เพราะปัจจุบันช่องทางการจำหน่าย จะให้ผู้ต้องการซื้อติดต่อที่ร้านเอง หรือโทรศัพท์สั่งซื้อแล้วส่งทางขนส่ง การค้าขายในร้านค้ายังคงเป็นรูปแบบเดิม เจ้าของคนเดียว บริหารคนเดียว จึงทำให้ตลาดไม่กว้างเท่าที่ควร

3. การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ การพัฒนายังไม่เต็มที่เท่าที่ควรเนื่องจากร้านค้าจำหน่ายไม่ได้ผลิตสินค้าเอง ต้องจูงใจให้ผู้ผลิตในครัวเรือน ผลิตให้ บางครั้ง สื่อสารไม่เข้าใจ รูปแบบที่ได้จึงไม่ถูกใจเท่าที่ควร ดังนั้นร้านค้าควรมีผู้ผลิตเป็นของตนเองบ้าง หาช่างฝีมือที่ทำงานได้หลายรูปแบบมาทำตัวอย่างให้ จะใช้วิธีจ้างช่างผลิตเป็นรายวันหรือรายชิ้นก็ได้ เพราะปัจจุบัน บางครั้งรูปแบบยาก ๆ ร้านค้าจะปฏิเสธการสั่งซื้อทันที จะมีกลุ่มส่งเสริมอาชีพที่ผลิตอีกกลุ่มหนึ่ง แต่กลุ่มเหล่านี้จะผลิตสินค้าแล้วขายเอง ตามงานมหกรรมต่าง ๆ แต่ข้อเสียคือสินค้าจะไม่หลากหลาย เพราะผลิตสินค้าได้เฉพาะบางอย่าง ทำให้บางกลุ่มตั้งมาแล้ว ผลิตสินค้าแล้วไม่ประสบความสำเร็จ จึงต้องใช้วิธีนำสินค้าจากร้านค้าผู้จำหน่ายไปขายเวลาไปออกงานมหกรรม OTOP ต่าง ๆ เพื่อให้กลุ่มเกิดรายได้และขายได้ ดังนั้นหน่วยงานราชการควรจะเข้าไปดูแลกลุ่มส่งเสริมอาชีพอย่างแท้จริง แก้ปัญหาให้ถูกจุด เพราะหน่วยงานราชการจะเข้าไปดูแลส่งเสริมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ อยู่แล้ว เพราะในปัจจุบัน กลุ่มต่าง ๆ จัดทะเบียนจัดตั้งเพื่อขอรับเงินอุดหนุนเพียงอย่างเดียว แต่การดำเนินการภายในกลุ่มมีน้อย ทำให้มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพที่ประสบความสำเร็จอยู่ไม่กี่กลุ่ม

4. บรรจุกัญท์หรือหีบห่อสินค้า จะมีผลเฉพาะในกลุ่มร้านค้าจำหน่าย และกลุ่มส่งเสริมอาชีพเท่านั้น เพราะสองกลุ่มนี้จะเป็นช่องทางการจำหน่าย หน่วยงานราชการควรจะหานักออกแบบมาออกแบบบรรจุกัญท์ให้ หาแหล่งผลิตที่มีราคาถูกให้ หรือหางบประมาณมาทำบรรจุกัญท์และหีบห่อที่สวยงาม ดึงคำขวัญอำเภอพนัสนิคม และจังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นการเผยแพร่สินค้าให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น และให้ร้านค้าและกลุ่มส่งเสริมอาชีพมาซื้อต่ออีกรั้งหนึ่ง ประหยัดเงินทุนในการสต็อกบรรจุกัญท์ และเก็บไว้สต็อกสินค้าเพื่อจำหน่ายดีกว่า

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

จากผลการศึกษา “การพัฒนาสินค้าหัตถกรรมเครื่องจักสานอย่างยั่งยืนในอำเภอน้ำสนิม จังหวัดชลบุรี” มีข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งนี้ว่าเชิงวิจัย มี 3 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. แนวทางการพัฒนาขบวนการผลิตของสินค้าหัตถกรรมเครื่องจักสานไม้ไผ่ในอำเภอน้ำสนิม จังหวัดชลบุรี
2. ความรู้ และทัศนคติของผู้ผลิต สินค้าหัตถกรรมเครื่องจักสานไม้ไผ่ในอำเภอน้ำสนิม จังหวัดชลบุรี
3. ปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อพืชเศรษฐกิจ (ไม้ไผ่) ของผู้ผลิต สินค้าหัตถกรรมเครื่องจักสานไม้ไผ่ในอำเภอน้ำสนิม จังหวัดชลบุรี

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

จากผลการศึกษา “การพัฒนาสินค้าหัตถกรรมเครื่องจักสานอย่างยั่งยืนในอำเภอน้ำสนิม จังหวัดชลบุรี” มีข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งนี้ว่าเชิงวิชาการ มี 4 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. ภาครัฐควรมีการวิจัยและพัฒนาระบบเครือข่ายให้ความร่วมมือ ในการบริหารจัดการ หัตถกรรมจักสานทั้งเครือข่ายในกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเอง และเครือข่ายกรมอุตสาหกรรมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่รับผิดชอบ อาทิเช่น กรมพัฒนาชุมชน พัฒนาชุมชนจังหวัด พัฒนาชุมชนอำเภอ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด เป็นต้น เพื่อให้การประสานความร่วมมือ ส่งเสริมสนับสนุนงานหัตถกรรมพื้นบ้านสืบไป
2. ภาครัฐควรมีการศึกษาการพัฒนาสินค้าหัตถกรรมเครื่องจักสานให้มีความเข้มแข็ง และสามารถที่จะแข่งขันในตลาดต่างประเทศได้ โดยมีภาครัฐเข้าไปให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้ ความรู้แก่ชาวบ้านและจัดวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถและชำนาญการในแต่ละด้านไปให้ความรู้ เพื่อที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ไปในเชิงธุรกิจชุมชนให้มากขึ้น จะได้นำความรู้และ ประสบการณ์นำไปแข่งขันในตลาดทั้งภายในและเผยแพร่ยังตลาดต่างประเทศ
3. ภาครัฐควรที่จะมีการวิจัยและพัฒนา ด้านการวางแผน ด้านงบประมาณ ด้านการตลาด ด้านเทคโนโลยี และด้านประชาสัมพันธ์ เพื่อที่จะได้นำมาส่งเสริมงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ทำให้เกิด ประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุด และเป็นการต่อยอดที่จะส่งเสริมงานหัตถกรรมต่าง ๆ
4. ภาครัฐควรที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการติดตามประเมินผล เพื่อมาส่งเสริมและสนับสนุน อย่างจริงจัง ให้ทันต่อความต้องการในด้านต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้น